

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja svako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane pe-
nitna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 74.

Sreda, 14. septembra 1932.

Leto VII.

Zmote spoznavajo.

Ameriške strokovne organizacije
snujejo politično stranko.

Še danes je mnogo delavcev, ki menijo, da strokovno organizirano delavstvo ne potrebuje politike in logično tudi ne delavske politične stranke. To naziranje je srednjeveško, ko je v drugačnih razmerah cvetelo celovstvo (zadrugištvo), v katerem so sodelovali mojstri in pomožni osebje. V teku stoletij se je gospodarstvo prelevilo v kapitalistično, to je, sadovi dela niso več last producentov sploh, ampak last tretje sile, kapitala, torej fiktivnega lastnika. Ta gleda, da se večja in množa s sadovi dela, ne vprašuje pa, kaj se godi z delavci, to je, z onimi, ki so bistveni pomočniki v proizvodnji. Naravno je, da se okoli te tretje sile zbirajo politične stranke, da si priborijo čimvečji delež na dobičku dela. Kapitalizem je danes celo tako močan, da absolutno diktira politiko. Stranke, ki mu ne služijo direktno, ne uživajo njegove milosti ter ne morejo niti kot državna oblast z demokratičnimi sredstvi voditi ne nortanje ne zunanje državne politike. Dovolj dokazov imamo v zadnjih letih iz mednarodne politike, kjer kapitalizem sabotira vse najidealnejše probleme. Isto je v Nemčiji, Angliji, v Zedinjenih državah. Povsod čujemo klic po razorožitvi, po Panepropi, po mednarodnem sodelovanju, toda kapitalizem ima svojo politiko in noče poznati sentimentalnosti.

Iz zgodovine delavskega strokovnega gibanja vemo, da so se postavile izključno na delavsko stališče najprej evropske strokovne organizacije, zavedajoč se, da so politični interesi delavstva drugačni kakor podjetniški. Angleške strokovne organizacije so še malone pred dvajsetimi leti podpirale meščanske stranke, ki so imele v volilnem programu važno aktualno točko z vidika državnih interesov ter so se šele v zadnjih letih emancipirale od meščanske politike ter jele politično nastopati s svojim delavskim programom. Enako politiko so vodile strokovne organizacije v Zedinjenih državah, kjer sicer politično deluje že več let socialistična stranka, ki pa ni našla dovolj opore med strokovnimi organizacijami.

Marsikomu se bo čudno zdelo, kako je bilo to mogoče v naprednih deželah, kakor sta Anglija in Zedinjene države, vendar je stvar povsem enostavna. V obeh modernih razvijajočih kapitalističnih državah je imela industrija in gospodarstvo sploh dolgo dobo zlate čase. Dovolj je bilo porabe produktov doma in na tujem, ker ni bilo konkurence in ker je zlasti Anglija bila vladarica polovice sveta. V tej najboljši konjunkturi se tudi delavstvu ni godilo slabo. Kapitalizem je imel interes na tem, da je bilo delavstvo zadovoljno, ker je imel itak ogromne dobičke. Nezaposlenih množic takrat še ni bilo.

Kapitalizem je pa prišel v krizo. Boji se zase. Prevelika je produkcija, konsumentov ni in silno velika konkurenca po vsem svetu je nastala. Kapitalizem noče nositi žrtev; žrtve mora nositi neposredni in nezaposleni del človeške družbe.

Kapitalistični razvoj je torej avtomatično ustvaril za delavstvo tudi v Zedinjenih državah povsem neznošen položaj. Odtod je nastala med ameriškim delavstvom nova orientacija samostojne delavske politike.

Nemška reakcija razpustila parlament.

Predlog socialnih demokratov o takojšnjem razveljavljenju vseh zasilnih odredb Papenove vlade. — Razpust parlamenta.

Na seji nemškega Reichstaga, dne 12. septembra, ki je trajala vsega samo tri minute, bi bila morala Papenova vlada podati svojo deklaracijo.

Kljub pričakovanju pa se Papen ni javil k besedi.

Med tem je vstal komunistični poslanec Torgler in je predlagal, da naj se kot prva točka razpravlja o nezaupnici vladi.

Takoj nato se je dvignil socialnodemokratični poslanec s. Löbe in je stavil predlog, da naj Reichstag sklene takojšnje razveljavljenje vseh zasilnih odredb Papenove vlade za poživitev gospodarstva na škodo delavskega razreda.

Z glasovi centruma in fašistov je bilo nato sklenjeno, da se seja prekine za pol ure.

Po preteku odmora je predsednik parlamenta Gohring odredil glasovanje o prvem stavljenem predlogu komunističnega poslanca Torglerja.

Papen se je sedaj javil k besedi, toda predsednik parlamenta ga je zavrnil, ker je bilo že odrejeno glasovanje.

Nato pa je državni podtajnik izročil Gohringu dekret o razpustitvi parlamenta, katerega pa predsednik med glasovanjem ni hotel prečitati,

nakar je vlada zapustila Reichstag.

Med tem se je izvršilo glasovanje do konca. Od navzočih poslancev je glasovalo za nezaupnico vladi 513 poslancev, 32 (Stahlhelmovci) proti in 50 se jih je glasovanja vzdržalo.

Poslanec s. Löbe je poslal predsedniku parlamenta pismo, v katerem mu sporoča, da bo sklical sejo starešin — ker je Löbe še v funkciji in parlament še ni izvolil vseh odsekov — isto je sklenil tudi predsednik zunanjega odbora.

Novo volitve bi se morale vršiti v teku 60 dni, t. j. v početku novembra. Vendar v razpustitvenem odloku datum ni določen.

Vsekakor pa se zdi, da je situacija v Nemčiji na prelomu, gre le zato, če bodo vse stranke, ki so glasovale za nezaupnico vladi, izvajale konsekvence.

Hindenburg je odklonil sprejem strank.

General Schleicher je izjavil, da ne more ustreči fašističnim političnim zahtevam, ker ne more postati nelojalen napram Hindenburgu. Hindenburg je tudi odklonil sprejem strank, ki so hotele sodelovati v državnem zboru.

Boj za 40urni delovnik v odločilni fazi!

Upravni svet mednarodnega urada dela govori.

Po neštevilnih izbegavanjih in sabotažnih poizkusih od strani vseh podjetnikov in nekaterih vladnih delegatov je mednarodnemu uradu dela končno uspelo, da takoj skliče izredno sejo upravnega sveta, ki naj se nujno posvetuje o podrobnostih glede uvedbe štiridesurnega delovnega tedna. Dne 21. septembra se bo pokazalo, če ima 25 milijonov nezaposlenih in z njimi množice siromašnih in bednih kaj pričakovati od te strani ali ne!

Seja upravnega sveta mednarodnega urada dela bo morala odgovoriti na naslednja vprašanja, ki jih je stavil generalni tajnik francoske strokovne zveze, L. Jouhaux, v pariškem »Peuple« v članku z naslovom »Skrajšanje delovnega časa je neizogibna nujnost za odpravo krize!«

»Ali pomeni posvetovanje mednarodnega urada dela, ki je pravzaprav odgovor na zahtevo delavske skupine na konferenci dela meseca aprila tega leta, končno konec od početka krize do danes nagromadenih zmot?«

Ali bodo v gospodarskih krogih končno priznali, da so se motili?

Ali hočejo vendar končno že prenehati s politiko socialne reakcije, ki krizo bolj in bolj poostruje?

Dasi se vrše v strokovnem gibanju Zedinjenih držav že več let razgovori o ustanovitvi delavske stranke, ki se bo nedvomno spojila s socialistično, je misel dozorela šele sedaj. Tajnik strokovne zveze v Zedinjenih državah Green izjavlja namreč, da se v najkrajšem času osnuje v Zedinjenih državah delavska stranka. Z ustanovitvijo te stranke bo tudi prenehala oportunistična politika strokovnih organizacij, ki so

Ali končno hočejo prenehati z varanjem, da imamo »normalno« krizo?

Ali bo končno zmagal razum zaradi siromaštva in bede, ki sta direktna posledica krivega in nazadnjaškega naziranja, po katerem gre le za to, da se z znižanjem mezd potisne pridelovalne stroške kar najnižje?

Mi, ki se še nismo utrudili trditi, da se da ta strukturelna kriza odpraviti le, če se zamenja liberalno-kapitalistično gospodarstvo z gospodarstvom po načrtu, se nadejamo, da je končno prišla ura resnega dela! Razvaline, ki jih je zapustil liberalizem, in pomanjkanje avtomatičnega izravnavanja cen baje potom svobodne konkurence, mora vsakdo opaziti! Ta dejstva utegnejo še tačiti samo reakcionarci, ki sodijo s stališča interesov ene kaste. Potreba po povratku k ravnotežju zahteva, da se ne zanašamo dalje več na hipotetičen avtomatizem, marveč prestopimo odločno k pametnejši organizaciji produkcije in konsumata!

Srečni Albanci. Albanski poslanik v Beogradu pravi, da Albanci ne poznajo krize. Siromašni so sicer, industrije nimajo in letina je bila razmeroma dobra.

še do nedavna podpirale meščansko demokratsko ali republikansko stranko, če jim je obljubila politične ali zakonske koncesije. Ameriški kapitalizem je utrjen in šele sedaj prične delavstvo z njim politični razredni boj, dočim se je prej zadovoljevalo samo s stavkami in kompromisi, ker se zaradi svojega ugodnega socialnega položaja ni zavedalo svoje politične misije.

Konec fevdalizma v Španiji.

Razlastitev vseh plemiških posestev.

Razprava o agrarni reformi v Španiji je bila dne 9. t. m. zaključena. Nekaj izprememb je zbornica v načrtu sprejela z 227 glasovi proti 25 glasom. Razlaščena bodo zemljišča vseh bivših plemičev, ki niso še odstopili od svojih privilegijev. Predsednik vlade Azana je rekel, da ne gre pravzaprav za razlastitev plemstva, marveč mnogo bolj za odpravo starih fevdalnih pravic v Španiji. Ti energični ukrepi vlade imajo namen, omogočiti izvedbo socialnega programa, ki ga ima republikanska vlada.

Kako pomagati evropskim agrarnim državam.

S konferenco v Stresi

so pri nas nezadovoljni. V prvem tednu se niso zedinili ne glede na sojila srednji in vzhodni Evropi, ne glede tega, kdo bo kupoval žito, ki ga te dežele pridelajo več kot za domačo porabo.

Predlog Italije v Stresi.

Italijanski delegat je na gospodarski konferenci v Stresi predlagal, naj bi vse industrijske države vplačevale v korist agrarnih držav gotove zneske, v poseben fond, iz katerega naj bi se nadoknadile difference med prenizkimi cenami žita in višjimi cenami po agrarnih državah uvažanih industrijskih produktov.

Iz mednarodnega delavskega gibanja.

Socialistična konferenca v Gradcu.

V Gradcu so imeli mlajši socialnodemokratični voditelji konferenco, na kateri je poročal poslanec sodrug Machold. Poročevalec je mirno razvil problem delavskega gibanja ter opozarjal na pretečo nevarnost reakcije, zaradi česar so potrebne sklenjene vrste delavstva, čuvanje delavskih pozicij. Na konferenci se je večina govornikov izrekla za protiakcije, češ, da morajo reakcionarci vedeti in čutiti, da je delavsko gibanje tu, ker bi nezavrnjen udarec pomenil zmagovanje reakcije.

1 milijon železničarjev grozi s splošno stavko.

v Združenih državah ameriških, ker jim železniške družbe napovedujejo novo znižanje mezd za 10 odst., dasi so jim bile že letos februarja znižane mezd za 10 odst. Večina ameriških železničarjev in železniških nameščencev je organiziranih v »American Federation of Labour« (ameriška delavska federacija) in se hoče boriti do skrajnosti.

Stavka belgijskih rudarjev je končana

ker se je s posredovanjem vlade dosegel začasni sporazum med rudarskimi organizacijami in lastniki rudnikov.

Nemške strokovne organizacije proti zasilnim gospodarskim odredbam vlade Papena.

Ministrski predsednik von Papen je z namenom, da oživi nemško go-

spodarstvo, izdal posebno zasilno naredbo, ki podjetnikom daje možnost za zniževanje plač in odpoved obstoječih kolektivnih pogodb, česar so se delodajalci že v precejšnji meri začeli posluževati. Radi tega so strokovne organizacije za 8. septembra sklicale posebno konferenco, na katero so povabile tudi ministra za delo Schäfferja, kateremu so predložile odločen protest proti gotovim določbam zasilne naredbe, ki jih delodajalci izrabljajo na škodo delavstva. Minister je obljubil, da ne bo dopustil, da bi podjetniki zasilno naredbo zlorabljali in je priporočal, da v svrhu sodelovanja strokovne organizacije imenujejo posebno kontrolno komisijo.

Henderson o razorožitveni konferenci.

Nemci naj predlagajo razorožitev.

Na konferenci strokovne organizacije v New Castlu je rekel Artur Henderson, bivši zunanji minister v angleški delavski vladi in predsednik razorožitvene konference, o konferenci naslednje:

»Javno moram priznati, da uspehi po šestmesečnem delu (razorožitvene konference) daleko niso taki, kakršne bi bili smeli pričakovati. To je, kar moram povedati, ker se je zaradi tega pojavila nezadovoljnost in presečenost, ki bega široke kroge prebivalstva v Veliki Britaniji in po drugih deželah. Tak občutek je utemeljen. Vendar pa ne morem soglašati z onimi, ki hočejo videti samo uspehe, ne vidijo pa izrednih težkoč, ki se pojavljajo na vsaki mednarodni konferenci političnega značaja. Trdim, da razorožitvene konference kljub vsem težkočam ne smemo smatrati kot neuspešno. Zavedajmo se samo kritičnega položaja, ko Nemčija zahteva, da ji dovolimo oboroževanje. Predlagalo se je že, da naj Nemčija zapusti konferenco. Če bi se to res zgodilo, bi to po mojem mnenju pomenilo katastrofo. To bi pomenilo novo oboroževanje še v večji meri. Ne prezrite nevarnosti, ki jo skrivajo nemške zahteve. Ne razumem, kaj bi Nemčija pridobila, če odide s konference, ki za položaj v Nemčiji ni prav nič odgovorna. O nemških zahtevah bi se morale najprej posvetovati prejšnje države zaveznice. Samo te bi mogle razrešiti Nemčijo dolžnosti, ki jih ima napram državam zmagovalkam. Nemčija naj raje predloži konferenci program polne razorožitve, zlasti glede napadnega orožja, ki je Nemčiji in še nekaterim drugim državam itak prepovedano po verzajlski mirovni pogodbi. Tak program ne bi zgrešil vpliva na ostali svet ter bi nemške težkoče znatno olajšal.«

Predsednik razorožitvene konference Artur Henderson je sklical sestanek na dan 30. septembra t. l. Vobče pričakujejo, da se Nemci sestanka ne udeležijo.

Strokovni teden v Mariboru.

Lep shod živilskih delavcev. — Tekstilni delavci, vzdramite se!

Sestanek šoferjev.

Minulo nedeljo so se vršili ob napovedani uri strokovni shodi, in sicer: živilski delavci so zborovali pri »Zlatem konju«, tekstilni delavci pa v bivšem »Ljudskem domu« in v dvorani Delavske zbornice.

Na shodu živilskih delavcev, ki je bil izredno dobro obiskan, je poročal s. Rakuša. Govornik se je v svojem referatu bavil predvsem z vprašanjem odprave nočnega dela v pekovski stroki in pa glede uvedbe popolnega nedeljskega počitka. Kljub številnim obljubam, ki so jih živilski delavci dobili s strani mero-dajnih faktorjev, nočno delo še vedno ni odpravljeno, istotako se brskira zahteva glede uvedbe popolnega nedeljskega počitka. Sodrugi Rakuša je v jedrnatih besedah orisal trpljenje pekovskih pomočnikov ter predložil zle posledice, ki izvirajo iz nočnega dela. Nato je pozval zborovalce, da si iščejo zaslombe v svoji strokovni organizaciji, ker le združeni v močni svobodni organizaciji bodo pekovski pomočniki lahko odpravili nočno delo, ki je sramota današnje dobe. Raztolmačil je dalje tudi pomen delavskega tiska za delavski pokret ter priporočal, da naj bo vsak živilski delavec tudi naročnik bodisi »Delavske politike« ali pa »Volksstimme«. Temu apelu se je takoj odzvalo devetnajst sodrugov, ki so si naročili delavsko časopisje.

Zborovalci so obravnavali še več vprašanj, ki se nanašajo na delovanje njih kulturne in strokovne organizacije. Po zaključku zborovanja so se živilski delavci razšli s trdnim sklepom, da bodo posvečali svoji strokovni organizaciji in izobraževalnemu delu vso pažnjo ter vztrajali v borbi za svoje upravičene zahteve.

Dva sestanka tekstilnih delavcev.

Shoda tekstilnih delavcev nista bila tako obiskana, kot bi morala biti z ozirom na veliko število tekstilnih delavcev v Mariboru. Vsi oni pa, ki so se sestankov udeležili, so uvideli, kako potrebna bi bila baš tekstilnim delavcem močna svobodna strokovna organizacija, ki bi lahko branila interese menda najhujše izkoriščenega tekstilnega delavstva. Peščica inozemskih tovarnarjev se dobro zaveda, da bi morala v svoji domovini plačevati uslužbencem mnogo višje mezd (ker so delavci v inozemstvu baš v tekstilni stroki doma vsi organizirani), medtem ko pri nas izrabljajo neorganizirano delavstvo in mu plačujejo sramotno nizke mezd. Istočasno pa zahtevajo tekstilni tovarnarji od države visoko zaščitno carino ter si vkljub gospodarski krizi kopičijo ogromne dobičke. Toda polagoma se prebujata tudi tekstilno delavstvo, ki bo združeno v močni svobodni strokovni organizaciji kmalu zahtevalo zboljšanje svojega položaja.

V ponedeljek, dne 12. t. m., pa so ob 21. uri zvečer zborovali šoferji mestnega avtobusnega podjetja, ki so na tem sestanku istotako razpravljali o gmotnem položaju v njihovi stroki. Razmere v mestnem avtobusnem podjetju so od dne do dne hujše. V tem občinskem podjetju, ki bi moralo služiti za vzgled privatnim podjetjem, se uslužbenec vedno zno-va prikrajšuje na pridobljenih pravicah. Z redukcijo mezd, skrajšanjem delovnega časa, sedaj pa še visokim povišanjem najemnin v mestni šofer-ski hiši, so uslužbenci mestnega avtobusnega podjetja izenačeni z najslabše plačanimi delavci drugih strok. Tudi šoferji so uvideli, da bodo lahko branili svoje interese le s pomočjo močne strokovne organizacije. Sprejeta je bila tudi resolucija glede povišanja najemnin v občinskih hišah, ki bo predložena občinskemu svetu.

Nadaljnji shodi Strokovnega tedna:

Kovinarji v sredo, dne 14. t. m., ob 15. uri v gostilni »Pri vodovodu« na Tržaški cesti.

Krojači v sredo, dne 14. t. m., ob 19. uri v gostilni Horvat na Frankopanovi cesti.

Privatni nameščenci v sredo, dne 14. t. m., ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice, Sodna ulica 9-II.

Stavbinski delavci v četrtek, dne 15. t. m., ob 18. uri v dvorani Delavske zbornice v Sodni ulici 9-II.

Železničarji v četrtek, dne 15. t. m., ob 19. uri v verandi pivovarne »Union«.

Lesni delavci (mizarji, parketarji in strojniki) v petek, dne 16. t. m., ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice, Sodna ulica 9-II.

V soboto, dne 17. t. m., ob 20. uri v dvorani pivovarne »Union« vprizoritev Ivan Cankarjeve kolektivne drame

»Hlapec Jernej in njegova pravica«, v režiji Ferda Delaka. Gostuje Delavski oder iz Ljubljane.

V nedeljo, dne 18. sept., ob 10. uri dopoldne v verandi pivovarne »Union« skupno

zborovanje.

Delavke, delavci in nameščenci, udeležite se teh shodov in prireditev polnoštevilno.

Zaupnik! Koliko novih naročnikov si ta teden že pridobil »Delavski Politiki«. Smatraj to za svojo dolžnost!

Italija je najela novo notranje posojilo. Italija bi rada postala avtar-kična država, toda to ne gre. Državni primanjkljaj v gospodarstvu se ponavlja. Zato je vlada razpisala tri milijarde lir notranjega posojila. V naši valuti je to blizu devet milijard dinarjev.

Doma in po svetu.

Nemčija je odpovedala trgovinsko pogodbo Jugoslaviji. Na ljubo nemškim veleposestnikom je Nemčija odpovedala Jugoslaviji trgovinsko pogodbo z dnem 7. septembra na pol leta. Nekaj so temu krive devizne težkoče, v glavnem pa zahteva Nemčija večji trg v državi ter grozi s carinskimi mejami.

Koliko bo donasala nova šolnina. Dohodek iz šolnine v zmislu novega zakona znaša v Beogradu za bodoče šolsko leto okoli dva milijona dinarjev. V Ljubljani utegne šolnina znašati okoli en milijon dinarjev, za celo dravsko banovino pa okoli tri milijone. Zagreb pa utegne plačati tega davka okoli dva in pol milijona.

Zborovanje državne stranke v Ljubljani, ki se je vršilo v nedeljo, dne 11. t. m., v veliki dvorani hotela Union, je bilo prirejeno v velikem stilu. Navzočih je bilo več ministrov, senatorjev in poslancev, med njimi Nikola Uzunović (predsednik stranke), Kumanudi, dr. A. Kramer, ki je bil glavni referent. Udeleženci so plačali četrtinsko vožnjo po železnici.

O Mariborskem strokovnem tednu je priobčila na uvodnem mestu »Nova Doba« v Plznu na Češkem minuli torek dolg članek, v katerem se pisec podrobno bavi z delavskim strokovnim gibanjem v Jugoslaviji. Članek naglašata zlasti agilnost strokovnega gibanja v Sloveniji, ter želi strokovnim organizacijam ob priliki mariborskega »Strokovnega tedna« mnogo razmaha. »Nova Doba« je dobro urejevan in zelo razširjen socialnodemokratski dnevnik v Plznu in drugih krajih ČSR.

Na srednjih in meščanskih šolah v dravski banovini je 15.364 dijakov. Na srednjih šolah je 8940 dijakov in dijakinj (med njimi 322 na srednji tehniški šoli in 147 na trgovski akademiji). Na 35 meščanskih šolah je 5352 učencev in učenek.

Za guvernerja Narodne banke je bil zopet imenovan dosednji guverner Ignacij Bajloni.

Petdesetletnica zagrebske obrtne šole. Zagrebska obrtna šola je bila ustanovljena leta 1882. V proslavo obletnice so imeli v četrtek, dne 8. t. m., posebno slavnostno sejo, na kateri so govorniki opisali razvoj in pomen te šole.

Primorci in Jugoslavija. V Beogradu so imeli emigranti iz Julijske Krajine v nedeljo zborovanje. V državi imajo ti emigranti 30 organizacij, v katerih je včlanjenih s svojci okoli 20.000 oseb. Na zborovanju je bila podana pomembna izjava gosp. Štreklja, ki je svetoval, da naj se emigracija nikakor ne vmešava v notranje razmere domačega prebivalstva glede političnega delovanja istega. Ta izjava ni posrečena. Primorski emigranti so jugoslovanski državljani. Zato je potrebno, da se čutijo polnopravni člani naroda, ki

Angelo Cerkenik:

ROSA.

(Povest.)

— Vsak dan si podobnejša Rosi. Obe sta enaki, strašni, nemirni; obe iščeta, brskata, kakor mlad pes.

— Saj pravim: celo pes nam je podoben po vsem svojem početju, celo pes. Kako bi si ljudje ne bili podobni! Če so kakšne razlike, niso bistvene, marveč so odvisne od življenjskega boja, od borbe za kruh, od boja za obstanek in golo življenje. Evropec, ki se bo naselil tukaj, bo v najkrajšem času živel tukajšnje življenje.

— Nimaš neprav, vendar pa je človek sam tako neznatno bitje, da še tako neznatne razlike tvorijo med posameznimi ljudstvi, vsaj relation, znatne prepace.

Tanja se je utrudila in se ji ni ljubilo več govoriti.

Nepričakovano je zbolela. Malarija jo je priklenila k postelji. V bolnici so ji za silo in vsaj na videz vr-

nili zdravje. Morala sta se naglo vrniti domov.

Ležala je. Oči so ji motno blodile sem ter tja. V njih ni bilo več sijaja, ne življenja. Bojo je trepetal za njo.

Marsikdaj jo je poklical, pa se ni niti odzvala. Zrla je s široko razprtimi očmi v strop in ni reagirala niti s trenom zenice na klic.

— Tanja, ali ti je bolje?

Molk.

Poljubil jo je in se stresel. Bila je mrzla. Včasih je nenadno v njej zagorel ogenj; lica so ji zardela, oči zaplapolale, kakor ognjeni plameni, in tedaj je po navadi klicala Rosa.

— Oprosti, Rosa... Rosa... Rosa... Saj ni res, saj nisem hotela Boja...

Mnogokdaj je po deset, petnajst ur gorelo v njej. Nič ni kazalo, da se bo obrnilo na boljše. Zdravniki so obupavali nad njo.

Bojo je kdaj pa kdaj v obupno in neskončno dolgih nočeh zasluhlil, v čem obstoji njena bolezen.

— Rosa je njena bolezen.

Mogoče ji utegne vendarle kdo pomagati. Toda kdo? Ali naj jo pe-lje v Gradec, na Dunaj? Ali je ne bodo tam prav tako mrcvarili, kakor domači zdravniki? Ali pa more križem rok čakati na njeno smrt?

Njeno smrt?

Na njeno smrt misli?

Dr. Springer!

Odrinila sta na Dunaj.

Dr. Springer je bil še edini, kateremu je zaupal. Ta ali nobeden! Naj se končno že odloči. V tej neznosni neizvestnosti ne more več živeti. Med potjo jo je negoval, kakor da je majhen otrok. Skrbno je pazil na vsak njen migljaj; kakor bi trenil je izpolnil vsako njeno željo. Bal se je le, da se je ne bi med potjo lotila strašna mrzlica. Do Dunaja sta dospela srečno in brez vsakršne nezgode.

Kako sta se razočarala, ko sta zvedela, da je odpotoval nekam na Gornje Avstrijsko, najbrže nekam v bližino Linca. Odločila sta se naglo, ne da bi cincala. Bojo je v informacijskem biroju zvedel, kje je dr.

Springer. Nenadno je Boju prišlo na pamet, da ni nikdar bil duševno tako čil, kakor baš zdaj, ko je bil prisiljen misliti na zdravje in življenje Tanje. Bilo mu je skoraj prijetno, da je tako in ne kako drugače. Hkratu pa ga je obšla misel: Kaj pa potem, ko bo ozdravela? Ali se ne bo vrnila ista stara tortura z vsem, kar je bilo pred Tanjino boleznijo? Ali ne bo Tanja prav tako neznosna, kakor je bila nekoliko mesecev, preden je obolela?

Tanja je ležala in nepremično zrla v strop. Zopet jo je napadla mrzlica.

— Bojo, Bojo, še bom videla Rosa!

Bojo je baš vstopil.

— Rosa, Rosa! Glej, kako me gleda... glej!

Govorila je brez vsake zveze, kričala, klicala Boja, Rosa, svojega prvega moža...

— Oprosti, Rosa!

(Dalje prihodnjič.)

morajo prav zaradi tega aktivno sodelovati z narodom, da ne postanejo kasta, ki stoji ob strani in računa s privilegiji, kakor trdi poročilo to o ruskih emigrantih. Vsako ekskluzivno stališče je torej napačno.

Kako so narodni sindikati v Beogradu blagoslovili novo zastavo. Kako poroča »Pravda«, je vdova bivšega ministrskega predsednika Jovanovića podarila narodnim sindikatom novo zastavo plave barve. V nedeljo, dne 11. t. m., je po izvršeni službi božji zastavo blagoslovil episkop Mardarije, ki je zaključil svoj govor z besedami: Živeli delavci, ki so imeli toliko zavednosti, da svojo zastavo ne posvečujejo z delavskimi himnami, ampak z molitvijo Bogu. Po govoru episkopa je pevski zbor zapel cerkveno zahvalno pesem. Kuma vdova Jovanović je na to privedla na zastavo trobojni trak. Nato je govoril vodja narodnih sindikatov g. Božidar Nedić, ki se je najprej zahvalil g. episkopu, da je osebno prišel med najnižje sloje svojih vernikov blagosloviti zastavo, pod katero se bo preporodilo zavedno nacionalno delavstvo v duhu svetih dogem in načel največjega sociologa sveta, ki je trpel za odrešenje človeštva, velikega sinu božjega Jezusa Kristusa. Po govoru g. Nedića je govoril predsednik Jugoslovanske delavske zajednice g. Stanković. Popoldne se je vršila veselica s plesom. Svečanosti blagoslovitve zastave so se med drugim udeležili tudi predsednik trgovske zbornice g. Stanojević, vrhovni rabin g. Alkalaj, katoliški duhovnik g. Juretič in predstavniki humanih društev.

Evgen Štirling, predsednik jugoslovansko-avstrijske trgovske zbornice, se muči te dni v Beogradu, kjer je obiskal člane vlade in je imel v beograjski trgovski zbornici predavanje o trgovskih odnosih med obema državama v svrhu, da se ti odnosi čim bolj utrdijo.

Trocki pojde v zdravilišče. Čehoslovaška vlada je dovolila, da sme priti v zdravilišče Pistyan ruski emigrant Trocki iz Carigrada. Trocki je moral prej dobiti dovoljenje od Turčije in držav, po katerih bi potoval, da ga ne bodo ovirale na povratku v Carigrad. Istotako je dal Trocki obljubo, da se za bivanja v Čehoslovaški politično ne bo udeleževal.

Francoška zbornica je sklicana na dan 16. septembra. Na dnevnem redu bo konverzija državnih rent. Nedvomno se bo pa razpravljalo tudi o nemških zahtevah. Francoška vlada je odgovorila na nemško noto v zmislu, kakor smo že poročali. Vprašanje nemških zahtev se predvsem tiče držav zaveznic in Društva narodov. Vsaka drugačna akcija Nemčije bi se smatrala za sabotažo mednarodnega sodelovanja, ki ima svoje središče v mednarodnih ustanovah. Predvsem pa je nadaljevati politiko razorožitve.

Iz črne Španije. Španija je sicer danes napredna republika po svojem režimu, ni se pa še po svojem duhu otresla stoletnega reakcionarnega mišljenja. Fevdalisti in veleposestniki imajo še vedno velik vpliv. Odtod prihajajo tudi ponovni pučevski poskusi. Te dni bo izglasovana avtonomistična ustava za Katalonijo v parlamentu in dne 18. t. m. bo predsednik vlade Azana osebno izročil novi statut v Barceloni katalonski vladi. Tudi za to priliko pripravlja vojaštvo nov monarhistični puč v Barceloni, ki se bo pa še manj posrečil kakor vsi dosedanj puči. Aretirali so pet višjih častnikov, druge nesreče pa ni bilo.

Odprava smrtnih kazni na Španskem. Španski parlament je sprejel novi kazenski zakon, s katerim odpravlja smrtno kazen in dosmrtno ječo. Najdaljša kazen je 20 let ječe. Zakon obenem pooblašča vlado, da sme v nujnih primerih uvesti smrtnokazensko naredbo. Parlament je tudi sklenil priznati vlado v Sovjetski Rusiji.

Japonska pred finančnim položajem. Japonski finančni minister Takahashi je izjavil, da stoji japonska

Trgovski nameščenci in novi obrtni zakon.

Gremij trgovcev v Mariboru je pozval vse trgovce, da naj opozore svoje trgovske nameščence, da si čimprej nabavijo »Delavsko knjigo«. Ker je trgovski gremij s tem hotel povdariti, da trgovske pomočnike ni smatrati za višje trgovsko osebje in da zanje ne veljajo predpisi obrtnega zakona glede odpovednega roka, dopusta, bolovanja, odpravnine itd., se

bo vršil v sredo, 14. t. m., ob 20. uri v prostorih »Delavske zbornice«

shod vseh trgovskih in privatnih nameščencev.

na katerem bo poročal tov. V. Pfeifer, predsednik ZPNJ iz Zagreba o gori označenem vprašanju. Pojasnila iz pravnega stališča bo o tem vprašanju podal dr. Reisman.

Slovenski gospodarski sloji in delavsko zavarovanje.

(Konec.)

Dosledna je potem seveda resolucija GOSPODARSKIH KROGOV, da zahteva razpust Osrednjega urada za zavarovanje delavcev. Mesto osrednjega urada pa naj se ustanovi Centralni zavarovalni urad, ki bi opravljal vrhovno nadzorovalno in statistično službo za vse vrste socialnega zavarovanja v državi. Dopusčajo pa v resoluciji še tudi možnost, da bi ta Centralni urad zbiral in upravljal tudi neke skupne rezervne fondne.

Nikdar nismo zakrivali oči pred resnico, da je nespametni birokratizem, ki ga pa ni bilo na pretek samo v osrednjem uradu, marveč ga je bilo preveč tudi po okrožnih uradih, prva in glavna ovira dobremu razvoju socialnega zavarovanja. Prav tako pa nismo nikdar mogli najti zadostnih dokazov za to, da bi enostavno stranguliranje osrednjega urada in popolno avtonomiziranje okrožnih uradov moglo z manjšimi pretresi prenesti udarce hudih kriz boljše, kakor pa jih je preneslo zavarovanje v tej sestavi sedaj.

Res je: ljubljanski okrožni urad menda najbolje posluje in uspeva. Zato pa je treba pogledati, zakaj uspeva, ker ima dober kader uradništva in zdravnikov. Tedaj je temu problemu posvetiti pažnjo tudi drugod. Nikakor pa ne gre, da se v zadevah javnega in splošnega interesa uveljavljajo skrajno egoistični in privatno kapitalistični nazori, s kakršnimi je prepojen tudi slovenski gospodarski krog.

Obdajati se s kitajskim zidom, pa misliti, da je tako rešil svoje vprašanje in se tako rešil nevarnosti, je napačno. Napačno še celo, če je iskrena njegova politična in državnopravna ideologija o edinstvenemu jugoslovanstvu.

Poseben prizvok ima zato resolucija, ker so jo izdelali slovenski gospodarski krogi, s pripombo za nepoučene, da so soglašali tudi zastopniki delojemalcev, ki so sedaj v OUZD.

Mi vemo, da je zavarovanje deficitno. Vemo pa tudi, da se ta deficit z razbijanjem celot ne bo zmanjšal. Vemo tudi, da prihranek na upravnih stroških ne bo tako velik, da bi z razpustom osrednjega urada lahko kril deficite uradov.

Problem leži globlje. Dajatve zahtevajo prispevkov. Prispevki pa morajo biti dajatvam primerni in najbolj je grešil tudi osrednji urad takrat, ko je v dobi dobre gospodarske konjunktore pristal na znižanje neizrednih prispevkov. Ker je takrat zadovoljil gospodarske kroge, ga ravno ti gospodarski krogi sedaj žagajo in natezajo za njegovo kožo.

Ne bomo zagovarjali Osrednjega urada. NE MOREMO PA TRPĚTI, DA VIHTE NAD NJIM SEKIRE GOSPODARSKI KROGI, KI SO IMELI V NJEM VES ČAS GLAVNO BESEDO.

Prihodnjič pa bomo napisali k resoluciji gospodarskih krogov še nekaj pripomb. Zahtevamo pa z vso odločnostjo volitev v bolniške blagajne, da bo delavstvo povedalo svojo besedo in pokazalo svojo voljo.

država pred finančno katastrofo, kakršne še ni doživela. Za tekoče leto ne razpolaga vlada z nikakršnimi sredstvi več za pomoč domačemu gospodarstvu. Dohodki na davkih so se zelo znižali, medtem ko so se izdatki zlasti za vzdrževanje javnega miru in reda in za mandžursko intervencijo, v ogromni meri zvišali.

Krvave volitve v Brucku na Leithi v Avstriji.

V Brucku na Leithi so imeli v nedeljo občinske volitve. Volitve so potekle mirno. Zvečer so priredili socialni demokrati zabavo v svojem lokalu, ker so pri volitvah uspeli. Prireditve se je udeležila večja družba. Na poti na veselico je naletela na glavnem trgu na večje število fašistov. Pričeli so se prerekat, vendar je žandarmerija ohranila mir. Socialnodemokratični poslanec s. Wache je zahteval, da okrajno glavarstvo odstrani iz Brucka tuje fašistične agitatorije, kar se je deloma zgodilo. Nato je odšel poslanec Wache na glavni trg, da pozove demonstrante, da se razidejo. Prav v trenutku, ko je prišel Wache na glavni trg, planejo iz hiše zdravnika dr. Sekiererja fašisti, na kar se je pričelo pretepanje, med katerim so padli štirje strelji. Zopet je posredovala žandarmerija ter ločila prepiračo se stranko. Med ranjenci sta bili dve osebi težko ranjeni in več lahko ranjenih.

Težko ranjena sta bila dva dunajska fašista, od katerih je bil eden smrtonojevno ranjen.

Ljubljana.

Ljubljanski občinski svet je imel v petek popoldne svojo sejo. Na seji je bil sprejet predlog, da občina najame posojilo 6.5 milijonov dinarjev pri Državni hipotekarni banki v svrhu zgraditve poslopja za trgovsko akademijo in trgovsko šolo. Trgovsko društvo mora dati občini primerno garancijo. — Odobren je bil računski zaključek Mestne hranilnice ljubljanske za leto 1931. Hranilnica ima čistega dobička Din 1.421.887.10, nje kreditno društvo pa Din 176.308.82 p. — Statut Mestne hranilnice se je deloma izpremenil. — Sprejet je bil predlog za obnovo tretje realne gimnazije. — Obč. svetnik Pipenbacher se je pa zanimal za krščenje ulic.

Če bi bil denar, bi ljubljanska občina še gradila tramvaj. Ljubljanski tramvaj je že precej široko razpredena rogovila. Ena proga vozi do južnega kolodvora, ena do bolnišnice (vojaške), ena do dolenskega kolodvora, ena do Viča in ena do Št. Vida nad Ljubljano. Zlasti potrebni sta še dve progi, in sicer na Posavje in na pokopališče. Mestna občina je baje že letos nameravala graditi progo na pokopališče, pa je preklicana denarna kriza delo preprečila. Te dni je bil ogled ter so določili šest postaj na progi. Obenem pa potegnjejo progo tudi od glavnega kolodvora do Šmartinske ceste. Gradili bodo to progo najbrže že bodoče leto.

Ptuj.

Cankarjev »Hlapec Jernej« v Ptuj. V nedeljo, dne 18. t. m., bo ob 14. uri uprizoril v mestnem gledališču ljubljanski Delavski oder Cankarjevo kolektivno dramo

»Hlapec Jernej in njegova pravica«. »Delavski oder« v Ljubljani je v režiji Ferda Delaka z uprizoritvijo tega prvega slovenskega kolektivnega dela žel tako v Ljubljani kakor v Zagrebu in Celju ogromen uspeh.

Delavci, nameščenci, udeležite se predstave polnoštevilno!

Kulturni pregled.

Maksim Gorkij praznuje dne 25. septembra t. l. štiridesetletnico svojega pisateljskega delovanja. V Rusiji bodo izdali njegove spise in po gledališčih, te dni prirejali njegove igre.

Maribor.

CANKARJEV »Hlapec Jernej«. Vnovič opozarjamo vse sodelujoče in prijatelje našega pokreta na vpriporitev te kolektivne drame, ki se vrši v soboto, dne 17. t. m., ob 20. uri V VELIKI UNIONSKE DVO-RANI. Prireditve je dosegla povsod največje uspehe! Nikomur, ki se bo prireditve udeležil, ne bo žal. Vstopnice od 4—20 Din se dobe pri delavskih zaupnikih, v upravi lista »Del. politika«, v papirnici Ljudske tiskarne in v knjižnici Delavske zbornice.

Zaupniki in funkcionarji, ki so prevzeli vstopnice za predstavo »Hlapec Jernej«, naj pridejo zanesljivo z obračuni v lokal »Svobode« v soboto, 17. sept., med 15. in 18. uro. Neprodane vstopnice morajo biti brezpogojno vrnjene še pred otvoritvijo blagajne. — Blagajnik »Svobode«.

Lampisterijo pri glavnem kolodvoru so končno začeli ta teden poridirati. Na tem mestu bodo zgradili novo carinsko pošto, ki jo obljublja jo že šest let. Upamo, da bodo do zime zanj vsaj temelje izkopali. Na Aleksandrovi cesti pred kolodvorom se nadaljuje s polaganjem glavnega kanala, nakar se bo cesta tlakovala do mestne meje. Dovožno cesto na tovarni kolodvor že tlakujejo. V Sodno in v Einspielerjevo ulico dovažajo granitne kocke za nov tlak. Značilno za vsa mariborska javna dela je, da se navadno začenejo šele proti jeseni, da moramo potem celo zimo gledati razkopana zemljišča in gaziti blato.

Kjer ni močne strokovne organizacije. V »Delavski Politiki« smo pred časom pogosto poročali o razmerah, ki so vladale svoječasno v opekarni Derwuschek v Kosaških. Številne pravde in pa močna strokovna organizacija so razmere v tem podjetju nekoliko zboljšale. Toda delavstvo je kaj kmalu pozabilo na svojo strokovno organizacijo, kar je očividno opazilo tudi vodstvo podjetja. Pričelo je uvajati zopet prejšnje razmere. Tako je pri zadnjem izplačilu vodstvo tovarne odtegnilo samovoljno delavstvu kar od 20 do 100 Din od tedenskih mezd s pripombo, da bodo delavci te odtegljaje dobili izplačane pozneje, menda enkrat pozimi. Delavci, zaposleni pri pekel, pa morajo položiti neko kavčijo, katere se jim istotako odteguje v obrokli. Uslužbenici, ki bi se pa s temi odteglji ne strinjali, lahko izstopijo iz službe! Čeravno je takšno početje s strani vodstva nezakonito, so delavci, od katerih je le malo organiziranih, popolnoma brez moči napram podjetniku. Upamo, da se bodo delavci, zaposleni v tem podjetju, kmalu vzdržali ter s pomočjo strokovne organizacije napravili konec samovoljnemu postopanju vodstva opekarne.

Nezaslišano postopanje mestnega gradbenega urada. Vsled tednje, pomanjkanja dela in kreditov je bilo spomladi pri Gradbenem uradu odpuščenih večje število delavcev, ki so bili skozi dolga leta deloma trajno, deloma začasno v mestni službi. Zagotovilo se jim je, da bodo na vsak način v jeseni zopet nastavljeni, najkasneje pa za dela pri novih cestah. Zvedeli smo, da je sedaj nastavljen Gradbeni urad za dela pri teh cestah že večje število bivših mestnih uslužbencev, vsi ostali pa so novi. To je postopek, ki ga ne napravi nobeno privatno podjetje, dvomimo tedaj, da si ga bo upala zagovarjati mestna občina. Prosimo g. župana, da v tej stvari nujno nekaj ukrene, da se odpravi krivica, ki je tukaj očividna in ki meče na vso občinsko upravo precej slabo luč.

Občni zbor stanovanjskih najemnikov se bo vršil v petek, dne 16. t. m., ob 20. uri v veliki Kazinski dvorani. Po prečitani pravili, bo izvoljen nov odbor in določene smernice bodočemu delu. Na občnem zboru se bodo sprejemali tudi novi člani.

Kaj je paradoks? Paradoks je, če plača hišnik velike hiše s 24 stanovanji za svoje delo na prvega v mesecu hišnemu gospodarju še najemnino. V mestni šoferski hiši je plačeval hišnik doslej, zato, da je smel ves mesec delati, še mesečno Din 100.— najemnino. Salomonski odbor je sklenil, da se mu sedaj baje najemnina zviša kar na Din 350.— mesečno. To je gotovo zanimivo, socialno in pametno.

Svarilo. Mestna občina mariborska depozira v raznih ulicah tlakovni material, ki se bo uporabil za tlakovanje ulic. Opazuje se, da se igrajo otroci po kupih tega materiala in se lahko smrtno ponesrečijo. — Starši in vzgojitelji otrok se tem potom opozarjajo, da prepovejo svoji mladini vsako postajanje oz. igranje ob in na nakupičnem materialu.

Uradne ure na mestnem magistratu. Mestno načelstvo v Mariboru uvede s 16. septembrom 1932 zopet deljeno uradovanje in sicer od 8. do 13. ure in od 15. do 17. ure. V mestnih oddelkih se sprejemajo stranke vsak dan od 8. do 12. ure. — Mestni načelnik sprejema stranke ob pondeljkih, sredo in petkih od pol 11. do 12. ure.

Revolucija branjevk je izbruhnila v soboto dopoldne na mariborskem živilskem trgu. Nek podjetni vinogradnik iz Slovenskih goric je organiziral prodajo svojega grozdja na mariborskem trgu, kamor vsak

dan pripelje velike množine sladkega grozdja s tovornim avtom in ga tu prodaja po 4 dinarje za kilogram. To pa ni povšeči mariborskim branjevkam, ki so prejšnja leta bile navajene v najvišji grozdni sezoni prodajati grozdje po 8 do 10 dinarjev kilogram. V soboto so korporativno navalile proti grozdnemu avtu in so grozile prodajalca preteptati, češ, da jim kvari kupčijo. Moral je priti stražnik, da je branjevke pregnal. Dosegle so pa vendar nekaj: vinarogradnik je od tedaj naprej začel prodajati grozdje po 3,50 Din za kilogram. Takihle intervencij, ki bi imele za posledico padec cen, bi želeli še več.

Jesenice.

Ali so se razmere na Jesenicah res kaj izboljšale? Listi pišejo in ljudje menijo, da so se razmere na Jesenicah v zadnjem času izboljšale. Jesenice pa le malo tega čutijo. Poglejmo trenutni položaj. Ob zopetni uspostavitvi dela v aprilu je ostalo na cesti okrog 400 delavcev. Od teh se jih je do 200 razteplo: šli so na Dobravo k elektroodni tovarni, šli so v druge kraje poiskati si drugega dela, ostali so doma na kmetih itd. Do 30 jih je bilo upokojenih. Kakih 90 delavcev je bilo res sprejetih zadnje dni v službo za zasilna dela in namesto upokojenih. 11 delavcev je bilo pa odpuščenih, ker so v petek, dne 2. t. m., vdrl v tovarno zahtevajoč odgovora, kaj bo z njimi. Za kazen se jih je odpustilo in tovarna vztraja na tem, da jih ne bo nikdar več zaposlila, oz. sprejela v službo. Delavci, ki so že 6 mesecev bili na cesti, so bili razburjeni, ker je tovarna odlašala z odgovorom, pa so preko opominov svojih zaupnikov ubogali bolj čustva kot pamet in so vdrl preko vratarja v tovarno... Odgovor je prišel sicer takoj, vendar jih je vodstvo zapisalo in drugega dne je izšel spisek, da se jih ne sprejme nikdar več na delo. Nekateri med njimi imajo celo 17 let Bratovske skladišnice! 50 delavcev je pa še vedno na cesti: so to samci, ki še niso zaposleni pet let in nimajo vzdrževati kogar oz. neobdobje niso potrebni za vzdrževanje svojcev, pa tudi poročeni so vmes. Ti fantje in dekleta bodo v tednu dni izgubili vse doslej pridobljene pravice do Bratovske skladišnice in brezposelne podpore tudi ni več, vsaj zaenkrat ne. Tak je položaj. Pa še nekaj: 90 delavcev, ki so bili že od 15. marca t. l. na cesti, je bilo s pondeljkom 5. t. m. sprejetih v službo. Takoj so pa morali podpisati reverz, da so sprejeti samo za dobo štirih tednov, z namenom, da ne izgubijo pravice do Bratovske skladišnice. Dalje se morajo brezposelno pokoravati zapovedi, iti na delo, kamor jih bodo poslali itd., ter se kaznuje vsaka nepokorščina kakor tudi vsaka napaka s takojšnjo odpustitvijo. In kaj je nepokorščina in napaka, bo razsojala tovarna. En delavec v četrtek, dne 8. t. m., ni hotel tega reverza podpisati, pa je bil takoj na mestu odpuščen. Eden je

POVERJENIKI IN ČLANI CANKARJEVE DRUŽBE!

Bliža se oktober, ko izidejo knjige Cankarjeve družbe.

Ne bomo povdarjali, kakšne bodo, ker smo to že večkrat objavili v „Del. Politiki“ in tudi v okrožnicah smo to že sporočili. Omenimo le na kratko, da bodo knjige presegale lanske, tako lepe in bogate bodo.

Ker se knjige že tiskajo, moramo vedeti, koliko naj jih tiskamo, da ne bodo zopet zmanjkale, kakor lansko leto. Zato Vas, sodrugi, poverjeniki, prosimo, sporočite nam čimprej, koliko garnitur naj Vam pošljemo. (Skupaj všteto: tisti, ki so Vam že plačali in tisti, za katere veste, da bodo vzeli knjige, ko jih bodo videli.)

Dragi sodrug poverjenik in dragi član strokovne organizacije! Skrbite, da Cankarjeva družba kot delavsko književno društvo ne bo poznala krize, da bomo lahko tako vsem pokazali, da delavstvo za sebe stori vse in kljub krizam ustvarja svoje ustanove, svoj mogočen, impozanten „MI“.

Pričakujoč Vašega sporočila in prepričani, da zastavite svojo besedo, Vas pozdravljamo z delavskim pozdravom

DRUŽNOST!

„CANKARJEVA DRUŽBA“.

pa podpisal, pa rajše sam resigniral na službo. Tako je torej to izboljšanje, ki ga je uvedel režim močne roke in železne pete in ki bo kar iskal prilike, da bi lahko kakšnega delavca sploh odpustil, da ga bo že enkrat rešen. O ponovni uspostavitvi ene peči v martinarni in o počivanju enega dela delavstva vsak teden, oz. o šesturnem delu v martinarni in sorodnih obratih, smo že poročali. Torej se v splošnem položaj ni dosti izboljšal. Res so zaupniki po šestmesečnem delu dosegli, da vsaj onemu delavstvu, ki ima več kakor pet let pri Bratovski skladišnici, in deloma onim, ki morajo vzdrževati svojce, ne bodo odpadla leta in ne bodo izgubili vsega, kar so že v tolikih letih s tako težkimi denarnimi žrtvami dosegli. (In nekateri z za vodstvo KID simpatičnimi obrazi so tudi brez 5 let tako srečni...) To je vsekakor uspeh. Vendar se lahko zgodi, da bodo ti delavci po enem mesecu spet na cesti za novih šest mesecev. Sicer je pričakovati izboljšanja, vendar kdaj?!

Borbe bodo še hude. Zima je pred vratmi, pa nikakega kurjiva itd. Z urnimi koraki se bliža 31. december t. l., ko tovarna lahko odpove sedanjemu kolektivnemu pogodbu, pa bo spet začela borba na novo. Marsikaj se je že doseglo, marsikaj se pa še mora doseči in bi se doseglo, če že ne bi disciplina med delavstvom zaradi vztrajne agitacije nasprotnikov in nezadovoljnejšev v lastnih vrstah malo popustila. Zdaj se je to sicer že vse poleglo, ali strumnosti še ni takšne, kakršna je bila. Zaradi tega strniti vsi vrste, kajti stari boji še niso dokončani, pa so že novi na vidiku. Samo v združenju je moč, v svobodni, preizkušeni in v boju vzrasli organizaciji SMRJ, katere člani naj bi bili, oz. postali vsi kovinarji, je pa rešitev!

KID podira hiše, novih pa ne zgradi. Te dni se bodo morali izseliti stanovalci iz dveh hiš, ki sta last Kranjske industrijske družbe, ker jih bo KID podrla. Hiši sta popolnoma v dobrem stanju, stanuje v njih 10 strank in stojita na Cankarjevi ulici 8 in 10, nasproti žrebliarni. Ker občestna ograja tam ni popolnoma ravna in ni območje delavnice povsem zaokroženo, bo pa KID ti dve hiši podrla in postavila ravno ograjo. Dalje bo tam lepo nasula odpadke, da bo teren izravnal. Taka dela bi po našem mišljenju lahko počakala, zlasti ker delavskih stanovanj na Jesenicah primanjkuje in se bo s tem pomanjkanje stanovanj samo še povečalo. Sicer obljublja KID nove zgradbe, ali dokler jih ne bo postavila, naj starih ne podira. Naj bi odločevali tudi drugi interesi, ne samo obratni.

Meksikanci branijo svoje revolucionarne pridobitve.

V Mehiki so menjali predsednika.

Bivši predsednik Calles, ki je pred leti, opirajoč se na organizirano delavstvo, izvršil politično in socialno revolucijo ter odvezel kleru škodljivi vpliv, ki ga je do tedaj imel v državi, je še vedno najvplivnejša oseba v državi, čeprav ni več predsednik republike, ker po ustavi

ne more biti dvakrat izvoljen. Kdor izmed njegovih naslednikov bi hotel vladati proti njegovim smernicam, bi se ne mogel dolgo držati, ker so delavske mase, na katere se Calles opira, zveste svojim revolucionarnim načelom in budno pazijo, da se ne vtihotapijo na vladno reakcionarno sile. Iz teh vzrokov je kar čez noč moral odstopiti dosednji predsednik Ortiz Rubio, ki je bil naslednik Portesa Gila, ki je po umoru Callesovega naslednika Obregona prevzel vladno. Rubio je koketiral z Washingtonom in je obstojala nevarnost, da Mehiko zopet izroči v izkoriščanje ameriškim denarnim mogotcem, na drugi strani se mu pa ni nič mudilo z domačo agrarno reformo in pod njegovo popustljivostjo so mehiški škofje zopet postajali objestnejši. Zato je moral prepustiti predsedniško mesto 36 letnemu Rodrignezu, bivšemu vojnemu ministru, od katerega se pričakuje, da bo bolj zvest Callesovim načelom. Tu se je izvršila prava revolucija, ki pa je bila k sreči omejena le na vladno palačo in je potekla zaenkrat nekrvavo.

Razno.

Morilca Gorgulova, ki je umoril predsednika francoske republike, bodo najbrže usmrtili, ker je komisija pravnega ministrstva odklonila predlog na pomilostitev. Vprašanje je le, če predsednik republike potrdi obsodbo, ker se trdi, da je Gorgulov umobolen.

Junkerji podpirajo atentate in umore. Zgodba se čuje prav tako, kakor da plemiči še niso pozabili svoje zgodovinske vloge, ko so v srednjem veku razni roparski vitezi zavratno napadali potnike in trgovce ter jih oropali. Tudi na nemškega plemiča in veleposestnika leti sum, da je sokriv raznih atentatov, zato ga je državno pravdnštvo priprlo v preiskovalni zapor. Dne 1. avgusta je bilo več političnih atentatov, v katerih je bil umorjen komunistični občinski odbornik Sauff v Königsbergu, socialistični urednik Wyrgasch in še več levo orientiranih oseb pa ranjenih. Atentatorji so metali bombe po raznih delih mesta ter napravili precejšnjo škodo tudi sicer. Ta veleposestnik sedi sedaj v preiskavi, češ, da je atentatorje podpiral in jih ščitil. V zaporu se nahaja še več oseb, o katerih pa oblasti ne dajo nobenih poročil. Že sum sam na sebi potrjuje trditve, da se skriva za nemškim fašizmom kapital in monarhistična aristokracija.

Severnokitajsko cesarstvo name-ravajo ustanoviti Japonci. V to svr-ho hočejo »svoboditi« poleg Mandžurije še kitajsko provinco Džehol. Peking in vso severno Kitajsko in jih združiti v personalni uniji pod žezlom bivšega pregnanega kitajskega cesarja Puy-ja, ki bi bil seveda lutka v rokah japonske vlade.

Šolske torbice

in nahrbtnike, denarnice za kovan denar nudi v veliki izbiri samo

I. KRAVOS

Aleksandrova cesta 13

MALA NAZNANILA.

Vsi letni naročniki dobe **zastoni** 14 karatno originalno ameriškansko

zlato nalivno pero

ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon**, (900 strani, 32 tabel) ali eno **prvovrstno radijsko cev**.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogleđ „Radio“ welt“. Naroča se Administration der „Radio-welt“ Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Razno manufakturno blago, perilo, obleke za moške in dečke, pletenine etc. priporoča po jako nizki ceni trvdka

KARL JANČIČ
Maribor, Aleksandrova c. 11

Usnjate rokavice v veliki izbiri

tu in inozemske **nogavice** po nizkih cenah.

Trgovina z rokavicami in stezniki

Marija Sieber,
Maribor, Glavni trg 14, preje Gosposka 9.

Pletenine, stezniki, tudi jenski in kosmetični predmeti, potrebščine za otroke, nogavice, rokavice, rožna dela in krojaške potrebščine.

FRANC ŠKOF,
Maribor, Aleksandrova cesta 23.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon šte. 2324.

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici v Mariboru, Slomškov trg šte. 6.

Vloge obrestujemo po 6 1/2 %
proti trimesečni odpovedi.